

**Zdzisław
Cackowski**

FILOZOFIA MARKSISTOWSKA

**Wybrane
problemy**

SPIS TREŚCI

JAK WYKŁADAĆ FILOZOFIĘ?	3
-----------------------------------	---

Rozdział I

NARODZINY FILOZOFII I JEJ POWOŁANIE.	6
--	---

1. Społeczne przesłanki narodzin filozofii	6
2. Myśl filozoficzna wobec tradycji przedfilozoficznej	10
3. Istota myślenia filozoficznego	12

Rozdział II

SWOISTOŚĆ POSTAWY I PROBLEMATYKI FILOZO- FICZNEJ	15
---	----

1. Całościowe, kompleksowe nastawienie filozofii	15
2. Żadna wiedza ludzka nie jest ostateczna.	18
3. Krytycyzm	20
4. Krytycyzm dialektyki marksistowskiej	22
5. Wyjaśniające nastawienie filozofii	24
6. Nastawienie metodologiczne filozofii	26
7. Nastawienie aksjologiczne i antropologiczne filozofii	27
8. Kontrowersyjność filozoficznych teorii	30
9. Czas życia filozofii	35
10. niesamodzielnosc kultury filozoficznej	36

Rozdział III

ZASADNICZE ZAGADNIENIE FILOZOFII	37
--	----

1. Na początku było Słowo...?	37
2. Rozum panuje nad światem.	38
3. Czy historia słucha naszej woli?	40
4. Nie świadomość ludzi określa ich byt...	43
5. Zasadniczy problem filozofii i jego pierwotne źródła	45
6. Poznawcze źródła sporu między idealizmem a materia-
lizmem.	47
7. Materializm wobec zasadniczego zagadnienia filozofii	54

Rozdział IV

POSZUKIWANIE MATERIALNEJ JEDNOŚCI ŚWIATA	56
--	----

1. Problem jedności świata	56

2. Filozofowie przyrody („fizycy”).	59
3. Atomizm	61
Rozdział V	
POJĘCIE MATERII	64
1. Ciągłość czy nieciągłość materii?	64
2. Atrybutywna teoria materii	67
3. Marksistowskie pojęcie materii	69
4. Idealistyczne i materialistyczne pojmowanie rzeczywistości	71
Rozdział VI	
ZMIENNOŚĆ MATERII I JEJ ŹRÓDŁA	73
1. Problem zmienności i jego znaczenie	73
2. Zmienność a rzeczywistość	77
3. Tradycja materialistyczna	78
4. Jedność przeciwieństw — źródło zmienności	79
Rozdział VII	
POJĘCIE I PROBLEM ROZWOJU (POSTĘPU).	82
1. Pojęcie rozwoju.	82
2. Tworzywo i kierunek rozwoju	85
3. Idea postępu ducha ludzkiego	88
4. Marksowska idea rozwoju społecznego	92
5. Zakres i kryteria rozwoju	94
Rozdział VIII	
DLATEGO, ŻE..., CZY: PO TO, ŻEBY...?	99
1. Dlatego, że..., czyli kauzalizm	99
2. Po to, żeby..., czyli celowość	104
3. Teleologia	105
4. Teleonomia.	109
Rozdział IX	
CZYNNOŚCI PSYCHICZNE CZŁOWIEKA.	112
1. Psychika nie jest rzeczą (substancją)	112
2. Psychiczne czynności człowieka.	115
Rozdział X	
PIERWOTNOŚĆ DZIAŁANIA WOBEC POZNAWANIA	123
1. <i>Primum vivere...</i>	123
2. Względna zbędność praktyczna wiedzy czystej	128
3. Filozofia a życie praktyczne.	131
4. Wiedza (informacja) użytkowa a działanie praktyczne	134
Rozdział XI	
ISTOTNA SWOISTOŚĆ LUDZKIEGO ŻYCIA	139
1. Ewolucja życia — ewolucja podmiotowości	139

2. Techniczne upośrednienie ludzkiego działania i rozległość ludzkiego świata	140
3. Społeczny wymiar ludzkiej podmiotowości i ludzkiego świata	142
4. Swoistość ludzkich dyspozycji poznawczych.	145
5. Autoteliczna wartość wiedzy	154
Rozdział XII	
PRZESŁANKI WŁAŚCIWEGO PYTANIA O ŹRÓDŁA WIEDZY	156
1. Właściwy przedmiot epistemologii. Przedmiot epistemologii marksistowskiej	156
2. Zubożony przedmiot epistemologii, czyli przedmiot epistemologii zubożonej	160
Rozdział XIII	
TRADYCYJNY SPÓR O ŹRÓDŁA WIEDZY	166
1. Rozróżnienie i rozłączenie rozróżnialnych a nierozłącznych dyspozycji poznawczych	166
2. Aprioryzm	172
3. Skrajny empiryzm	178
Rozdział XIV	
PRZEDMIOT LUDZKIEGO POZNANIA	186
1. Bezpośredni i ostateczny przedmiot ludzkiej wiedzy	186
2. Przedmiot wiedzy zmysłowej i pojęciowej	190
3. Zmienność dystansu między bezpośrednim a ostatecznym przedmiotem wiedzy	191
4. Przedmiot poznania a przedmiot praktycznego działania	193
Rozdział XV	
PRAWDA I JEJ PODSTAWOWE KRYTERIUM	197
1. Absolutyzm (dogmatyzm i sceptycyzm).	197
2. Pojęcie prawdy. Klasyczna definicja prawdy.	198
3. Sprzeczności wobec klasycznej teorii prawdy	200
4. Nieklasyczne teorie prawdy.	202
5. Marksistowska teoria prawdy	205
Rozdział XVI	
PRACA CZŁOWIEKA	211
1. Czym jest praca ludzka?	211
2. Kategoria pracy w filozofii K. Marksa	212
3. Trud pracy — „kara” za ucłowieczenie	216
4. Antropotwórcze działanie pracy ludzkiej	217
5. Warunki dehumanizacji pracy	218
6. Praca i wspólnota ludzka. Tworzenie i dzielenie dóbr	228

✓ 7. Socjalizm — ustrój pracy	229
8. Katolicka doktryna pracy	234

Rozdział XVII

RELIGIA	277
1. Najważniejsze elementy kultury religijnej	277
2. Oświeceniowa krytyka religii	279
3. Feuerbach o religii	281
✓ 4. Marksa stosunek do fenomenu religii	283
5. Potrzeba religijna — potrzeba Cudu	287

Rozdział XVIII

MORALNOŚĆ	294
1. Norma moralna a norma pozamoralna	294
2. Sankcja, norma, wartość	296
3. Wartość a wartość moralna	299
4. System wartości moralnych i ich dynamika	302
5. Etyka religijna a etyka świecka	304
6. Sens ludzkiego życia	307
7. Historyczny i klasowy charakter moralności	310

ZAKOŃCZENIE	314
-----------------------	-----